Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 19ης Ιουνίου 2018 [1]

Υπόθεση C-191/17

Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte
κατά
ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG

[αίτηση του Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Υπηρεσίες πληρωμών – Οδηγία 2007/64/ΕΚ – Άρθρο 4, σημείο 14 – Έννοια του "λογαριασμού πληρωμής" – Διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως ο οποίος παρέχει απεριόριστη πρόσβαση στις καταθέσεις αλλά απαιτεί οι μεταφορές να πραγματοποιούνται μέσω λογαριασμού αναφοράς»

I. Εισαγωγή

1. Το βασικό ζήτημα που εγείρεται με την παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο από το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) είναι αν ένα συγκεκριμένο είδος τραπεζικού λογαριασμού που αναφέρεται ως διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως, με τον οποίο ο πελάτης έχει απεριόριστη πρόσβαση στα κεφάλαια του λογαριασμού αλλά το σύνολο των μεταφορών προς και από αυτόν τον λογαριασμό σε τρίτους πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ενός άλλου λογαριασμού που αποκαλείται «λογαριασμός αναφοράς», εμπίπτει στην έννοια του «λογαριασμού πληρωμής» κατά το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64/ΕΚ για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά [2].

2. Η υπό κρίση υπόθεση παρέχει για πρώτη φορά στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ερμηνεύσει τον όρο «λογαριασμός πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64. Στην κύρια δίκη, τούτο είναι αναγκαίο προκειμένου να εξακριβωθεί αν ο επίμαχος τραπεζικός λογαριασμός πρέπει να στοιχεί με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία 2007/64.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 2007/64). Στις 13 Ιανουαρίου 2018, η οδηγία 2007/64 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ 2015, L 337, σ. 35) (στο εξής: οδηγία 2015/2366). Όπως εκτίθεται στη διάταξη περί παραπομπής, η κύρια δίκη άρχισε πολύ πριν από τις 13 Ιανουαρίου 2018. Συνεπώς, εφαρμογή ratione temporis έχει η οδηγία 2007/64. Ούτως ή άλλως, το άρθρο 4, σημείο 12, της οδηγίας 2015/2366 παραθέτει για τον όρο «λογαριασμός πληρωμής» τον ίδιο ορισμό με αυτόν του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64.

II. Νομικό πλαίσιο

Α. Το δίκαιο της Ένωσης

3. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2007/64, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», προβλέπει τα ακόλουθα:

«14. "λογαριασμός πληρωμής": ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσοτέρων χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμών».

Β. Το αυστριακό δίκαιο

4. Η οδηγία 2007/64 μεταφέρθηκε στο αυστριακό δίκαιο με τον Bundesgesetz über die Erbringung von Zahlungsdiensten (Zahlungsdienstegesetz – ZaDiG) (νόμο για τις υπηρεσίες πληρωμών), του 2009 (BGBl. I, 66/2009, στο εξής: νόμος για τις υπηρεσίες πληρωμών).

5. Το άρθρο 3 του νόμου για τις υπηρεσίες πληρωμών, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», ορίζει τα ακόλουθα:

«(13) "λογαριασμός πληρωμής": ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσοτέρων χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμών».

III. Τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

6. Το Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte (ομοσπονδιακό εργατικό και υπαλληλικό επιμελητήριο, στο εξής: ενάγον) νομιμοποιείται, κατά το αυστριακό δίκαιο, να ασκεί ένδικα βοηθήματα για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών.

7. Η ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBA AG (στο εξής: εναγόμενη) είναι τράπεζα η οποία δραστηριοποιείται σε ολόκληρη την Αυστρία.

8. Στις σχέσεις της με τους καταναλωτές, η εναγόμενη χρησιμοποιεί ένα σύνολο γενικών όρων και προϋποθέσεων (Allgemeine Geschäftsbedingungen, στο εξής: AGB). Ειδικότερα, η εναγόμενη χρησιμοποιεί το AGB σε σχέση με ένα συγκεκριμένο είδος λογαριασμών που προσφέρει στους πελάτες της υπό την ονομασία «Direkt-Sparen» (άμεση αποταμίευση), οι οποίοι στη διάταξη περί παραπομπής αναφέρονται, μεταξύ άλλων, ως διαδικτυακοί λογαριασμοί άμεσης αποταμιεύσεως (στο εξής: διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως)[3].

9. Κατά τη διάταξη περί παραπομπής, ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως είναι ένας τραπεζικός λογαριασμός στον οποίο ο καταναλωτής μπορεί να κάνει ανεξάρτητα καταθέσεις και αναλήψεις μέσω ηλεκτρονικής τραπεζικής[4], αλλά οι μεταφορές αυτές πρέπει πάντοτε να πραγματοποιούνται από τον καταναλωτή μέσω ενός άλλου λογαριασμού που αποκαλείται

3 Όπως σημειώνεται στη διάταξη περί παραπομπής και στις γραπτές παρατηρήσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως και της εναγομένης, αμφότεροι οι όροι «διαδικτυακός λογαριασμός ταμιευτηρίου» και «λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως» χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τον επίμαχο στην κύρια δίκη λογαριασμό. Για τους σκοπούς των παρουσών προτάσεων, θα χρησιμοποιώ τον όρο «διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως», ο οποίος περικλείει τα πάντα, όπως ο όρος αυτός περιλαμβάνεται, και αυτός, στη διάταξη περί παραπομπής.

4 Μολονότι στη διάταξη περί παραπομπής δεν φαίνεται να υπάρχει ο ορισμός της έννοιας «ηλεκτρονική τραπεζική», εντούτοις, ο όρος αυτός χαρακτηρίζει, κατά πάσα πιθανότητα, την πραγματοποίηση τραπεζικών εργασιών με ηλεκτρονικά μέσα. Τούτο αντιστοιχεί με τη χρήση του συγκεκριμένου όρου σε άλλη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία διαφορετικών διατάξεων της οδηγίας 2007/64: βλ. απόφαση της 9ης Απριλίου 2014, T-Mobile Austria (C-616/11, EU:C:2014:242, σκέψη 17), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση T-Mobile Austria (C-616/11, EU:C:2013:691, σημείο 49). Επιπλέον, από τον ιστότοπο της εναγομένης, https://www.ing-diba.at/sparen/direkt-sparen, προκύπτει ότι σύμφωνα με τις λεπτομέρειες του προϊόντος για τον λογαριασμό «Direct-Sparen», ο καταναλωτής μπορεί «να πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές από τηλεφώνου, διαδικτυακά ή μέσω κινητού τηλεφώνου» (η μετάφραση δική μου).

λογαριασμός αναφοράς και τηρείται στο όνομά του. Ο λογαριασμός αναφοράς πρέπει να έχει τη μορφή τρεχούμενου λογαριασμού ανοιχθέντος στην Αυστρία, αλλά δεν είναι απαραίτητο να τηρείται στην εναγόμενη. Ο καταναλωτής δύναται να αποφασίζει, χωρίς οποιονδήποτε περιορισμό ή ειδοποίηση και, συνεπώς, χωρίς καμία αρνητική συνέπεια επί των τόκων, ως προς το αν, ως προς το πότε και ως προς το ποιο χρηματικό ποσό θα μεταφέρει μεταξύ του διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως και του λογαριασμού αναφοράς. Μολονότι οι μεταφορές αυτών των χρηματικών ποσών μπορούν να πραγματοποιούνται μόνον μεταξύ του διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως και του λογαριασμού αναφοράς, ο καταναλωτής δεν εμποδίζεται να έχει πρόσβαση ανά πάσα στιγμή –και χωρίς να απαιτείται να εμπλέξει τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών [5]– στο χρηματικό ποσό που υπάρχει στον διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως.

10. Το ενάγον άσκησε αγωγή κατά της εναγομένης για τον λόγο ότι πολλές από τις ρήτρες του AGB που χρησιμοποιούνται στις συμβάσεις της για τους επίμαχους διαδικτυακούς λογαριασμούς άμεσης αποταμιεύσεως δεν συνάδουν με τον νόμο για τις υπηρεσίες πληρωμών. Η διαφορά αυτή έχει πλέον αχθεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως.

11. Η εναγόμενη υποστηρίζει ότι ο νόμος για τις υπηρεσίες πληρωμών δεν έχει εφαρμογή στους επίμαχους διαδικτυακούς λογαριασμούς άμεσης αποταμιεύσεως.

12. Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι ο νόμος για τις υπηρεσίες πληρωμών αναπαράγει λέξη προς λέξη τους σχετικούς ορισμούς που παρατίθενται στην οδηγία 2007/64. Επομένως, αν οι επίμαχοι διαδικτυακοί λογαριασμοί άμεσης αποταμιεύσεως καλύπτονται από την οδηγία 2007/64, σε αυτούς θα έχει εφαρμογή επίσης ο νόμος για τις υπηρεσίες πληρωμών.

13. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί, μεταξύ άλλων, ότι ο χαρακτηρισμός των εν λόγω λογαριασμών ως «λογαριασμών ταμιευτηρίου» δεν συνιστά από μόνος του λόγο για την εξαίρεση των επίμαχων διαδικτυακών λογαριασμών άμεσης αποταμιεύσεως από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2007/64, καθόσον το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο αφορά τις εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής της, δεν παρέχει καμία ένδειξη προς τούτο. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, για κάθε πράξη με την οποία ο δικαιούχος του λογαριασμού επιθυμεί να μεταφέρει χρήματα, απαιτείται ένα ενδιάμεσο στάδιο κατά το οποίο τα χρήματα μεταφέρονται από τον διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως στον λογαριασμό αναφοράς. Μόνο μετά την παραλαβή των χρημάτων στον λογαριασμό αναφοράς μπορούν αυτά να μεταφερθούν σε τρίτον. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι, όσον αφορά την ορθή ερμηνεία της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής» στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64, δεν είναι σαφές αν αυτό το ενδιάμεσο στάδιο δικαιολογεί την εξαίρεση των διαδικτυακών λογαριασμών άμεσης αποταμιεύσεως από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

14. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία στην κύρια δίκη και να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως επί του ακολούθου ερωτήματος:

«Έχει το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64/ΕΚ για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά (οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών) την έννοια ότι διαδικτυακός λογαριασμός ταμιευτηρίου, μέσω του οποίου ο εκάστοτε πελάτης δύναται (με δικαίωμα άμεσης προσβάσεως στον λογαριασμό και χωρίς ειδικότερη σύμπραξη της τράπεζας) να πραγματοποιεί, με τη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής, καταθέσεις σε λογαριασμό αναφοράς, του οποίου δικαιούχος είναι ο ίδιος (τρεχούμενος λογαριασμός στην Αυστρία), και αναλήψεις από τον λογαριασμό αυτόν, εμπίπτει επίσης στην έννοια του «λογαριασμού πληρωμής» (άρθρο 4, σημείο 14) και, ως εκ τούτου, και στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας;»

5 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, σημείο 9, της οδηγίας 2007/64, μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών περιλαμβάνονται τόσο οι τράπεζες όσο και άλλου είδους πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών.

15. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν στο Δικαστήριο το ενάγον, η εναγόμενη, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή. Σύμφωνα με το άρθρο 76, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, δεν διεξήχθη επ' ακροατηρίου συζήτηση.

IV. Παρατηρήσεις των μετεχόντων στη διαδικασία

16. Το ενάγον και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως εμπίπτει στον ορισμό του «λογαριασμού πληρωμής» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64, ενώ η εναγόμενη και η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν το αντίθετο.

17. Το ενάγον υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι, βάσει ορισμένων άλλων ορισμών που παρατίθενται στην οδηγία 2007/64, η έννοια «λογαριασμός πληρωμής» δεν απαιτεί αλληλεπίδραση μεταξύ του δικαιούχου του λογαριασμού και τρίτων. Αντιθέτως, κατά την άποψή του, η βασική προϋπόθεση για τον χαρακτηρισμό ενός λογαριασμού ως «λογαριασμού πληρωμής» είναι η δυνατότητα του δικαιούχου του λογαριασμού να πραγματοποιεί αυτοβούλως συναλλαγές ανά πάσα στιγμή χωρίς να απαιτείται να εμπλέξει τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών. Επιπλέον, το ενάγον υποστηρίζει ότι ορισμένες απαντήσεις που παρατίθενται στο έγγραφο ερωτήσεων και απαντήσεων της Επιτροπής επί της οδηγίας 2007/64 (στο εξής: έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής)[6] ενισχύουν τη θέση του, ενώ αμφισβητεί την αξία των πληροφοριών που περιέχονται σε ένα προγενέστερο έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών επί της οδηγίας 2007/64 που εκδόθηκε από την ομάδα εμπειρογνωμόνων του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου σχετικά με την οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (στο εξής: έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της ομάδας εμπειρογνωμόνων)[7].

18. Η εναγόμενη διατείνεται ότι ο χαρακτηρισμός ενός λογαριασμού ως «λογαριασμού πληρωμής» πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της λειτουργικότητας και των σκοπών του, και ότι η έννοια «λογαριασμός πληρωμής» συνεπάγεται τη δυνατότητα απευθείας αλληλεπιδράσεως με τρίτους στο πλαίσιο των πράξεων πληρωμών. Σε αυτή τη βάση, η εναγόμενη υποστηρίζει ότι, στην περίπτωση του επίμαχου διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως, η χρήση του για πράξεις πληρωμών προς τρίτους αποκλείεται τόσο συμβατικά όσο και τεχνικά, και ως εκ τούτου ο λογαριασμός αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά «λογαριασμό πληρωμής». Συναφώς, η εναγόμενη υπογραμμίζει ότι το καθοριστικό χαρακτηριστικό του επίμαχου διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως είναι ότι το σύνολο των μεταφορών προς και από αυτόν τον λογαριασμό πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ενός λογαριασμού αναφοράς, όπου ο τελευταίος λογαριασμός αποτελεί τον «λογαριασμό πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64.

19. Προς στήριξη των επιχειρημάτων της, η εναγόμενη επικαλείται, μεταξύ άλλων, τα έγγραφα κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής και της ομάδας εμπειρογνωμόνων, δύο άλλα νομοθετήματα στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών της Ένωσης –την οδηγία 2014/92/ΕΕ (τη λεγόμενη οδηγία για τους λογαριασμούς πληρωμών)[8] και τον κανονισμό (ΕΕ) 260/2012 (τον λεγόμενο κανονισμό για τον

6 Επιτροπή, Your questions on PSD – Payment Services Directive 2007/64/EC Questions and answers, το οποίο ενημερώθηκε για τελευταία φορά στις 22 Φεβρουαρίου 2011, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://ec.europa.eu/info/system/files/faq-transposition-psd-22022011_en.pdf, ερωτήσεις 150 και 187.

7 Ομάδα εμπειρογνωμόνων του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου σχετικά με την οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών, «PSD Guidance for the Implementation of the Payment Services Directive», έκδοση 1.0 – Αύγουστος 2009, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/Brochure-_24-08-09-PSD-Web-2009-01152-01-E.pdf, σημείο 2, στοιχείο b, ορισμός του «λογαριασμού πληρωμής».

8 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά (ΕΕ 2014, L 257, σ. 214) (στο εξής: οδηγία 2014/92).

ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ [ΕΧΠΕ])[9] – σε συνδυασμό με την προσέγγιση που ακολουθούν επί του συγκεκριμένου ζητήματος διάφορα κράτη μέλη[10]. Επίσης, η εναγόμενη υπογραμμίζει ότι ο χαρακτηρισμός του επίμαχου διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως ως «λογαριασμού πληρωμής» θα είχε σημαντικές αρνητικές πρακτικές συνέπειες, όπως τη διάκριση μεταξύ των διαδικτυακών λογαριασμών ταμιευτηρίου και των παραδοσιακών λογαριασμών ταμιευτηρίου, οι οποίοι, σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 1, του Bankwesengesetz (νόμου περί του τραπεζικού τομέα)[11], δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «λογαριασμοί πληρωμής», τη δημιουργία σημαντικών πλεονεκτημάτων για τις τράπεζες χωρίς τα αντίστοιχα οφέλη για τους πελάτες, τη δημιουργία αποκλίσεων εντός του δικαίου της Ένωσης για τις υπηρεσίες πληρωμών και την υπονόμευση της διακρίσεως μεταξύ των προθεσμιακών καταθέσεων και των τρεχούμενων λογαριασμών επί της οποίας είναι δομημένη η τραπεζική δραστηριότητα.

20. Η Γερμανική Κυβέρνηση τονίζει ότι υπάρχουν ορισμένα είδη λογαριασμών τα οποία δεν καλύπτονται από την οδηγία 2007/64. Σε αυτή τη βάση, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου έχουν, πρωτίστως, αποταμιευτικό σκοπό και, κατά κανόνα, δεν χρησιμοποιούνται για πράξεις πληρωμών, όπως συμβαίνει με τον επίμαχο διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως. Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι υπέρ αυτής της λειτουργίας των λογαριασμών ταμιευτηρίου συνηγορεί επίσης το γράμμα ορισμένων από τις διατάξεις της οδηγίας 2014/92 για τους λογαριασμούς πληρωμών, και υπογραμμίζει ότι κάποιες από τις απαντήσεις που περιέχονται στο έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής είναι ασαφείς, σημειώνοντας ότι, ούτως ή άλλως, το έγγραφο αυτό δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα.

21. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στο γράμμα της οδηγίας 2007/64 δεν υπάρχει τίποτα που να δείχνει ότι η έννοια «λογαριασμός πληρωμής» δεν περιλαμβάνει τον επίμαχο διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως. Η Επιτροπή τονίζει επίσης ότι ο σκοπός της οδηγίας 2007/64 είναι η προστασία των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών: όπως μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 46 και στα άρθρα που περιλαμβάνονται στον τίτλο IV της οδηγίας 2007/64, οι λογαριασμοί που καλύπτονται από την εν λόγω οδηγία υπόκεινται σε ορισμένες ελάχιστες κανονιστικές απαιτήσεις για την ορθή εκτέλεση και διεκπεραίωση των πράξεων πληρωμών. Η Επιτροπή εκτιμά ότι, σε περίπτωση που ερμηνευθεί στενά η έννοια «λογαριασμός πληρωμής» στο πλαίσιο της οδηγίας 2007/64, οι καταναλωτές δεν θα τυγχάνουν αυτής της προστασίας.

V. Ανάλυση

22. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το περιεχόμενο και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αυτή αποτελεί μέρος[12].

23. Για αυτόν τον λόγο έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην έννοια του «λογαριασμού πληρωμής» κατά το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64.

9 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2012, σχετικά με την καθιέρωση τεχνικών απαιτήσεων και επιχειρηματικών κανόνων για τις μεταφορές πίστωσης και τις άμεσες χρεώσεις σε ευρώ και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 924/2009 (ΕΕ 2012, L 94, σ. 22) (στο εξής: κανονισμός 260/2012), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 248/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για την τροποποίηση του κανονισμού 260/2012 όσον αφορά τη μετάβαση σε μεταφορές πιστώσεων και άμεσες χρεώσεις σε ολόκληρη την Ένωση (ΕΕ 2014, L 84, σ. 1).

10 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η εναγόμενη παραπέμπει στη νομοθεσία και τις πρακτικές πέντε κρατών μελών: της Αυστρίας, του Βελγίου, της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών.

11 Το άρθρο 31, παράγραφος 1, του νόμου περί του τραπεζικού τομέα (BGB1. I, 532/1993, υπό τη μορφή που δημοσιεύθηκε στην BGB1. I, 118/2016) ορίζει: «Οι καταθέσεις ταμιευτηρίου συνίστανται σε κεφάλαια τα οποία έχουν κατατεθεί στα πιστωτικά ιδρύματα και δεν προορίζονται για πράξεις πληρωμών αλλά για τοποθέτηση και, ως τέτοιες, μπορούν να γίνουν δεκτές μόνον μετά την προσκόμιση συγκεκριμένων εγγράφων (εγγράφων ταμιευτηρίου)».

12 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24. Κλίνω υπέρ της απόψεως ότι απλώς και μόνον ο χαρακτηρισμός ενός λογαριασμού, για παράδειγμα, ως «λογαριασμού ταμιευτηρίου» δεν έχει από μόνος του αποφασιστική σημασία ως προς το αν ο λογαριασμός αυτός συνιστά «λογαριασμό πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64, αλλά ότι, αντιθέτως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστοτε επίμαχου λογαριασμού, στα οποία περιλαμβάνονται οι λειτουργίες και οι σκοποί του. Πάντως, καθοριστικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό ενός λογαριασμού ως «λογαριασμού πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64 είναι το αν ο λογαριασμός αυτός αφορά την άμεση συμμετοχή σε πράξεις πληρωμών προς τρίτους. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως δεν εμπίπτει στην έννοια του «λογαριασμού πληρωμής» κατά την οδηγία 2007/64.

Α. Η διατύπωση

25. Όπως μπορεί κανείς να δει στο σημείο 3 των παρουσών προτάσεων, το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64 ορίζει ότι ως «λογαριασμός πληρωμής» νοείται «ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσοτέρων χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμών». Ο ορισμός αυτός από μόνος του δεν παρέχει ενδείξεις ως προς τα ειδικά χαρακτηριστικά ή τα είδη των λογαριασμών που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στην εν λόγω έννοια.

26. Πράγματι, ο εν λόγω ορισμός χρησιμοποιεί όρους –«χρήστες υπηρεσιών πληρωμών» και «πράξεις πληρωμών»– που οι ίδιοι ορίζονται σε άλλα σημεία του άρθρου 4 της οδηγίας 2007/64. Κατά συνέπεια, ο ορισμός του «λογαριασμού πληρωμής» θα πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των άλλων ορισμών που παρατίθενται στην εν λόγω διάταξη καθώς και στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας αυτής, τα οποία αφορούν, γενικώς, το πεδίο εφαρμογής της.

27. Ειδικότερα, το άρθρο 4, σημείο 10, της οδηγίας 2007/64 ορίζει τον όρο «χρήστης υπηρεσιών πληρωμών» ως «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος, ή *και με τις δύο ιδιότητες*» [13].

28. Ο ορισμός του όρου «χρήστης υπηρεσιών πληρωμών» που παρατίθεται στο άρθρο 4, σημείο 10, της οδηγίας 2007/64 είναι διφορούμενος εφόσον προβλέπει ότι το πρόσωπο που χρησιμοποιεί υπηρεσίες πληρωμών μπορεί να είναι είτε ο πληρωτής είτε ο δικαιούχος είτε αμφότεροι. Πράγματι, εξεταζόμενη μεμονωμένα, η διατύπωση αυτή θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δηλώνει ότι πληρωτής (ο αποστολέας των κεφαλαίων) και ο δικαιούχος (ο παραλήπτης των κεφαλαίων) μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο και ότι ένα πρόσωπο που συναλλάσσεται με τον εαυτό του μπορεί να θεωρηθεί «χρήστης υπηρεσιών πληρωμών» [14].

29. Το άρθρο 4, σημείο 5, της οδηγίας 2007/64 ορίζει ότι ως «πράξη πληρωμής» νοείται «η ενέργεια, στην οποία προβαίνει ο πληρωτής ή ο δικαιούχος, και συνίσταται στη διάθεση, μεταβίβαση ή ανάληψη χρηματικών ποσών, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε υποκείμενη υποχρέωση μεταξύ πληρωτή και δικαιούχου».

30. Ο ορισμός του όρου «πράξη πληρωμής» στο άρθρο 4, σημείο 5, της οδηγίας 2007/64 είναι και αυτός διφορούμενος αν εξεταστεί μεμονωμένα. Από τη μια πλευρά, θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται ότι θα πρέπει να υπάρχουν δύο πρόσωπα, ο «πληρωτής» και ο «δικαιούχος»· σε αντίθεση με το άρθρο 4, σημείο 10, της οδηγίας 2007/64, το άρθρο 4, σημείο 5, της οδηγίας 2007/64 δεν ορίζει ρητώς ότι αμφότερες οι ιδιότητες αυτές μπορούν να ανήκουν στο ίδιο

13 Η υπογράμμιση δική μου.

14 Το άρθρο 4, σημείο 7, της οδηγίας 2007/64 ορίζει ότι ως «πληρωτής» νοείται «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν τον λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής». Το άρθρο 4, σημείο 8, της οδηγίας 2007/64 ορίζει ότι ως «δικαιούχος» νοείται «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο τελικός αποδέκτης των χρηματικών ποσών που αποτελούν αντικείμενο της πράξης πληρωμής».

πρόσωπο. Από την άλλη πλευρά, θα μπορούσε να αντιταχθεί ότι αυτό που απαιτείται είναι απλώς και μόνο μια ενέργεια από τον πληρωτή ή τον δικαιούχο μέσω της οποίας πραγματοποιείται «διάθεση, μεταβίβαση *ή* ανάληψη χρηματικών ποσών» [15], χωρίς να εξειδικεύεται αν αυτή η μεταφορά μπορεί να λάβει χώρα μεταξύ δύο λογαριασμών του ίδιου προσώπου, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ενδιάμεσου σταδίου που περιλαμβάνει τη μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ των επίμαχων στην κύρια δίκη διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως και λογαριασμού αναφοράς.

31. Περαιτέρω, το άρθρο 2 της οδηγίας 2007/64, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει ότι η οδηγία εφαρμόζεται «στις υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται εντός της [Ένωσης]» [16]. Κατά το άρθρο 4, σημείο 3, της εν λόγω οδηγίας, ως «υπηρεσίες πληρωμών» νοούνται «οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα».

32. Πιο συγκεκριμένα, στο σημείο 2 του εν λόγω παραρτήματος απαριθμούνται οι «[υ]πηρεσίες που επιτρέπουν τις αναλήψεις μετρητών από λογαριασμό πληρωμών» [17]. Στη διατύπωση της διατάξεως αυτής φαίνεται να λαμβάνεται ως δεδομένο ότι οι σχετικές μεταφορές πραγματοποιούνται απευθείας από τον λογαριασμό πληρωμής.

33. Επιπλέον, το σημείο 3 του παραρτήματος της οδηγίας 2007/64 παραπέμπει στην:

«Εκτέλεση πράξεων πληρωμής, *συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων, σε λογαριασμό πληρωμών που έχει ανοίξει ο χρήστης στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του ή σε άλλο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών*:

– εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης, συμπεριλαμβανομένης της εφάπαξ άμεσης χρέωσης,

– εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα πληρωμής ή ανάλογο μέσο,

– εκτέλεση μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των πάγιων εντολών» [18].

34. Εξεταζόμενο μεμονωμένα, το με πλάγια γράμματα χωρίο του σημείου 3 του παραρτήματος θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, για τους σκοπούς της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής» στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64, οι πράξεις πληρωμών δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να περιλαμβάνουν τρίτους. Ωστόσο, το χωρίο αυτό ακολουθείται από τρεις φράσεις που παρατίθενται ως χωριστές περιπτώσεις, κάθε μία από τις οποίες περιλαμβάνει την απευθείας αλληλεπίδραση με τρίτους για τους σκοπούς της μεταφοράς κεφαλαίων προς ή από τον λογαριασμό πληρωμής (οι άμεσες χρεώσεις συνεπάγονται τη «χρέωση του λογαριασμού πληρωμής του πληρωτή» [19], τη χρήση καρτών πληρωμών ή τη μεταφορά πιστώσεων όπως οι πάγιες εντολές [20]).

35. Πάντως, αναγνωρίζω ότι, αφενός, το άρθρο 3 της οδηγίας 2007/64, το οποίο επιγράφεται «Εξαιρέσεις», αναφέρει ότι η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται στις 15 κατηγορίες πράξεων και υπηρεσιών πληρωμών που απαριθμούνται εκεί και, αφετέρου, ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως δεν εμπίπτει ρητώς σε καμία από αυτές τις κατηγορίες. Ωστόσο, θεωρώ ότι η συγκεκριμένη απαρίθμηση δεν είναι εξαντλητική όσον αφορά τους λογαριασμούς που μπορεί να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Τούτο ενισχύεται από την αιτιολογική σκέψη 6

15 Η υπογράμμιση δική μου.

16 Οδηγία 2007/64, άρθρο 2, παράγραφος 1.

17 Οδηγία 2007/64, παράρτημα «Υπηρεσίες πληρωμών (άρθρο 4, σημείο 3)», σημείο 2.

18 Οδηγία 2007/64, παράρτημα «Υπηρεσίες πληρωμών» (άρθρο 4, σημείο 3)», σημείο 3. Η υπογράμμιση δική μου.

19 Οδηγία 2007/64, της οποίας το άρθρο 4, σημείο 28, παραθέτει ορισμό της «άμεσης χρέωσης».

20 Μολονότι η έννοια «πάγια εντολή» δεν ορίζεται, κατά το άρθρο 4, σημείο 16, της οδηγίας 2007/64 η «εντολή πληρωμής» ορίζεται ως «κάθε οδηγία εκ μέρους του πληρωτή ή του δικαιούχου προς τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών με την οποία του ζητείται να εκτελέσει μια πράξη πληρωμής».

της οδηγίας 2007/64, η οποία αναφέρει ότι «[τ]ο νομικό αυτό πλαίσιο [για τις υπηρεσίες πληρωμών], ωστόσο, δεν χρειάζεται να καλύπτει τα πάντα. Η εφαρμογή του θα πρέπει να περιορίζεται στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών» [21].

36. Επομένως, το γράμμα του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64 δεν δίνει σαφή απάντηση ως προς το αν ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά «λογαριασμό πληρωμής» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

1. Το ιστορικό

37. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι προπαρασκευαστικές εργασίες ενός μέτρου ή μιας διατάξεως της Ένωσης μπορούν να είναι χρήσιμες προκειμένου να διακριβωθεί η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης που αποτέλεσε το υπόβαθρο για το συγκεκριμένο μέτρο ή διάταξη [22].

38. Συναφώς, οι προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 2007/64 δεν δίνουν οριστική απάντηση προκειμένου να διακριβωθεί η νομοθετική βούληση στην οποία στηρίχθηκε η έννοια «λογαριασμός πληρωμής» του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64 [23]. Πάντως, οι προπαρασκευαστικές αυτές εργασίες φαίνεται να παρέχουν κάποιο στήριγμα στην άποψη ότι ορισμένα είδη λογαριασμών ταμιευτηρίου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.

39. Στην πρόταση της Επιτροπής, ο «λογαριασμός πληρωμής» ορίζεται ως «ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται αποκλειστικά για πράξεις πληρωμών» [24]. Επιπλέον, ο «λογαριασμός ταμιευτηρίου» μνημονεύεται σε συνάρτηση με τους κανόνες σχετικά με τη διαθεσιμότητα των χρηματικών ποσών στον λογαριασμό πληρωμής, υπό την έννοια ότι οι κανόνες αυτοί δεν «αφορούν τις χρεώσεις σε *λογαριασμούς ταμιευτηρίου* που καλύπτονται από ρητές συμφωνίες όσον αφορά τη χρήση χρηματικών ποσών στο πλαίσιο συστήματος αποταμίευσης» [25].

40. Στη γνώμη της επί της εν λόγω προτάσεως, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επισήμανε ότι ο ορισμός της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής» και η παραπομπή στον «λογαριασμό ταμιευτηρίου» χρήζουν διευκρινίσεων [26].

41. Στην πρώτη ανάγνωση της προτάσεως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε την απαλοιφή της διατάξεως που περιείχε την παραπομπή στον «λογαριασμό ταμιευτηρίου» για τον λόγο ότι: «[ε]φόσον οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου δεν αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, λογαριασμούς πληρωμής, δεν συντρέχει κανένας λόγος ρυθμίσεως» [27]. Το Κοινοβούλιο πρότεινε επίσης την τροποποίηση του ορισμού της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής» σε «λογαριασμό ο οποίος τηρείται στο όνομα *ενός ή περισσοτέρων χρηστών* υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται για τις πράξεις συναλλαγών» [28].

42. Στην τελική μορφή του κειμένου, στον ορισμό της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής» προστέθηκε η λέξη «εκτέλεση» ενώ απαλείφθηκε η διάταξη για τον «λογαριασμό ταμιευτηρίου». Ωστόσο, καμία από τις υπόλοιπες προτάσεις δεν υιοθετήθηκε.

21 Βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Rasool (C-568/16, EU:C:2018:211, σκέψη 36).

22 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, σκέψη 32), και της 21ης Μαρτίου 2018, Klein Schiphorst (C-551/16, EU:C:2018:200, σκέψη 38).

23 Το ίδιο μπορεί να λεχθεί για τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 2015/2366 σε σχέση με το προδικαστικό ερώτημα στην παρούσα υπόθεση.

24 COM(2005) 603 τελικό, 1η Δεκεμβρίου 2005, προταθέν άρθρο 4, σημείο 7.

25 COM(2005) 603 τελικό, 1η Δεκεμβρίου 2005, προταθέν άρθρο 65, παράγραφος 4. Η υπογράμμιση δική μου.

26 Βλ. γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 26ης Απριλίου 2006, όσον αφορά πρόταση οδηγίας σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2006, C 109, σ. 10), σημεία 2.2, 12.4 και 12.5.

27 Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2006, A6-0298/2006 τελικό, τροπολογία 82, σ. 147.

28 Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2006, A6-0298/2006 τελικό, τροπολογία 57, σ. 26 και 27.

2. Τα έγγραφα κατευθυντηρίων γραμμών

43. Ούτε οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής και της ομάδας εμπειρογνωμόνων των οποίων έγινε μνεία στις παρατηρήσεις των μετεχόντων στην παρούσα διαδικασία έχουν, κατ' εμέ, καθοριστική σημασία όσον αφορά το προδικαστικό ερώτημα της υπό κρίση υποθέσεως[29]. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι αυτές ενισχύουν την άποψη ότι κάθε είδος λογαριασμού πρέπει να εκτιμάται με βάση τα δικά του χαρακτηριστικά και, συνεπώς, ορισμένα είδη λογαριασμών ταμιευτηρίου εμπίπτουν στην έννοια του «λογαριασμού πληρωμής» κατά το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64, πλην όμως οι κατευθυντήριες γραμμές δεν εξετάζουν συγκεκριμένα τους διαδικτυακούς λογαριασμούς άμεσης αποταμιεύσεως όπως ο επίμαχος στην κύρια δίκη[30].

44. Ειδικότερα, στο έγγραφο των κατευθυντηρίων γραμμών της, η Επιτροπή σημειώνει στις απαντήσεις της επί ορισμένων ερωτήσεων ότι «λογαριασμός ταμιευτηρίου» στον οποίο ο δικαιούχος μπορεί να καταθέτει και να αναλαμβάνει χρηματικά ποσά χωρίς κανέναν περιορισμό πρέπει να θεωρείται ότι συνιστά «λογαριασμό πληρωμής» για τους σκοπούς της οδηγίας 2007/64, ενώ λογαριασμός «προθεσμιακής καταθέσεως» δεν μπορεί να είναι «λογαριασμός πληρωμής», εφόσον ο δικαιούχος δεν δύναται μέχρι τη λήξη της προθεσμιακής καταθέσεως να προβεί σε οποιαδήποτε ανάληψη από τον λογαριασμό αυτόν χωρίς να υποστεί μείωση επιτοκίου ή να του επιβληθούν κυρώσεις[31]. Επομένως, σε αυτή τη βάση, δεν είναι σαφές αν η απαίτηση που συνοδεύει τον επίμαχο διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως και συνίσταται στο ότι από τον εν λόγω λογαριασμό μπορούν να πραγματοποιηθούν μεταφορές μόνον προς τον λογαριασμό αναφοράς και όχι προς τρίτους συνιστά περιορισμό ο οποίος δεν επιτρέπει τον χαρακτηρισμό του εν λόγω λογαριασμού ως «λογαριασμού πληρωμής».

Β. Το πλαίσιο

45. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η όλη οικονομία και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης συνεπάγονται, μεταξύ άλλων, εξέταση του περιεχομένου της επίμαχης διατάξεως σε συνάρτηση τόσο με άλλες διατάξεις της ίδιας νομικής πράξεως της Ένωσης όσο και με άλλες νομικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες με κάποιον ουσιαστικό τρόπο σχετίζονται ή συνδέονται με την επίμαχη νομική πράξη[32]. Κατά την άποψή μου, ορισμένες σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2007/64 καθώς και αυτές που βρίσκονται σε άλλες νομικές πράξεις εντός του ενωσιακού νομοθετικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών παρέχουν καθοριστικά στοιχεία ως προς το ότι ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως δεν συνιστά «λογαριασμό πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64.

1. Οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2007/64

46. Η εξέταση των σχετικών διατάξεων της οδηγίας 2007/64 καταδεικνύει ότι οι πληρωμές προς τρίτους είναι ουσιώδες στοιχείο προκειμένου να θεωρηθεί ότι ένας λογαριασμός συνιστά «λογαριασμό πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64.

29 Τα έγγραφα των κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής, μολονότι δεν είναι δεσμευτικά για το Δικαστήριο, μπορούν να παράσχουν χρήσιμη καθοδήγηση. Βλ., κατ' αναλογία προς άλλα είδη κατευθυντηρίων εγγράφων της Επιτροπής, για παράδειγμα, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-383/09, EU:C:2011:23, σημείο 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και του γενικού εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona στην υπόθεση Snitem και Philips France (C-329/16, EU:C:2017:501, σημεία 55 και 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Βλ. έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής, το οποίο προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων, ερώτηση 31· έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της ομάδας εμπειρογνωμόνων, το οποίο προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 7 των παρουσών προτάσεων, σημείο 2, στοιχείο b, ορισμός του «λογαριασμού πληρωμής».

31 Βλ. έγγραφο κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής, το οποίο προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων, ερωτήσεις 25, 31, 150, 187 και 262.

32 Βλ., για παράδειγμα, προτάσεις μου στην υπόθεση Vaditrans (C-102/16, EU:C:2017:82, σημείο 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

47. Κάποιοι από τους ορισμούς που παρατίθενται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2007/64 λαμβάνουν ως δεδομένο ότι προς ή από τον λογαριασμό πληρωμής θα μεταφερθούν χρήματα σε τρίτους. Τούτο αποτυπώνεται στους ορισμούς του «πληρωτή» στο άρθρο 4, σημείο 7, της οδηγίας 2007/64 («[ε]πιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν το λογαριασμό»)[33] και της «ημερομηνίας αξίας» στο άρθρο 4, σημείο 17, της οδηγίας 2007/64, η οποία σημαίνει «[τ]ο χρονικό σημείο αναφοράς που χρησιμοποιεί ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών για τον υπολογισμό των τόκων επί των χρηματικών ποσών *που χρεώνεται ή πιστώνεται λογαριασμός πληρωμών*»[34].

48. Ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2007/64 που αφορούν τους λογαριασμούς πληρωμών παρέχουν περαιτέρω στοιχεία ως προς το ότι η έννοια του λογαριασμού πληρωμής προϋποθέτει τη δυνατότητα απευθείας χρεώσεως ή πιστώσεως, σε τρίτους, χρημάτων στον λογαριασμό πληρωμής[35]. Τούτο αντικατοπτρίζεται επίσης σε ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2007/64 για να κατοχυρωθεί η ασφάλεια του λογαριασμού πληρωμής ως συνέπεια της εκτελέσεως πράξεων πληρωμής απευθείας με τρίτους, όπως η επιστροφή χρηματικών ποσών στον λογαριασμό πληρωμής σε περίπτωση μη εκτελέσεως ή πλημμελούς εκτελέσεως πράξεων πληρωμών[36].

49. Κατά συνέπεια, ο χαρακτηρισμός ως «λογαριασμού πληρωμής» του επίμαχου διαδικτυακού λογαριασμού άμεσης αποταμιεύσεως προς ή από τον οποίο δεν είναι δυνατή η μεταφορά χρημάτων μέσω απευθείας πληρωμής προς τρίτους θα καθιστούσε παράλογη την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων.

2. Οι σχετικές νομικές πράξεις εντός του νομοθετικού πλαισίου της Ένωσης για τις υπηρεσίες πληρωμών

50. Η οδηγία 2007/64 –και ο διάδοχός της, η οδηγία 2015/2366[37]– αποτελεί μέρος του νομοθετικού πλαισίου της Ένωσης σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών[38].

51. Όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2007/64, «[ε]ίναι επομένως ζωτικής σημασίας η θέσπιση, σε [ενωσιακό] επίπεδο, σύγχρονου και συνεκτικού νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών […]». Όπως έχει ήδη επισημάνει το Δικαστήριο, στην αιτιολογική σκέψη 6 της οδηγίας 2015/2366 εκτίθεται επίσης ότι βούληση του νομοθέτη της Ένωσης είναι η διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, του νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών[39].

52. Διάφορες νομικές πράξεις εντός του νομοθετικού πλαισίου της Ένωσης σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών περιέχουν ορισμό της έννοιας «λογαριασμός πληρωμής», ο οποίος ευθυγραμμίζεται με αυτόν που παρατίθεται στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64. Μεταξύ αυτών των νομικών πράξεων περιλαμβάνονται ο κανονισμός 260/2012 [ο λεγόμενος κανονισμός για τον ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ (ΕΧΠΕ)][40], ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/751, σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες[41], και η σύσταση 2011/442/ΕΕ της Επιτροπής, για την πρόσβαση σε

33 Βλ. υποσημείωση 14 των παρουσών προτάσεων.

34 Η υπογράμμιση δική μου.

35 Βλ., για παράδειγμα, οδηγία 2007/64, άρθρα 69, 71 και 73.

36 Βλ., για παράδειγμα, οδηγία 2007/64, άρθρα 60, παράγραφος 1, και 75, παράγραφοι 1 και 2. Βλ., επίσης, άρθρο 53, παράγραφος 3, της οδηγίας 2007/64, το οποίο κάνει λόγο για τη «δυνατότητα να δεσμευ[τεί] ο λογαριασμός πληρωμών».

37 Βλ. υποσημείωση 2 των παρουσών προτάσεων.

38 Βλ., για παράδειγμα, οδηγία 2015/2236, αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2· αιτιολογική έκθεση της προτάσεως της Επιτροπής για την οδηγία 2015/2236, COM(2013) 547 τελικό, της 24ης Ιουλίου 2013, σημείο 1, σ. 4.

39 Απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, σκέψη 57).

40 Κανονισμός 260/2012, ο οποίος προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 9 των παρουσών προτάσεων, άρθρο 2, παράγραφος 5. Βλ., συναφώς, πρόταση της Επιτροπής για τον κανονισμό 260/2012, COM(2010) 775 τελικό, της 16ης Δεκεμβρίου 2010, σημείο 5, σ. 10, όπου σημειώνεται ότι οι ορισμοί που παρατίθενται στο άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού «έχουν εναρμονιστεί, στο μέτρο του δυνατού, με τους ορισμούς της οδηγίας 2007/64/ΕΚ».

41 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2015, σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτα (ΕΕ 2015, L 123, σ. 1), άρθρο 2, σημείο 22.

βασικό λογαριασμό πληρωμών[42], η οποία έχει εφαρμογή σε συνδυασμό με την οδηγία 2007/64[43]. Πράγματι, ορισμένες νομικές πράξεις παραπέμπουν στον ορισμό του «λογαριασμού πληρωμής» που παρατίθεται στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64 (το οποίο πλέον είναι το άρθρο 4, σημείο 12, της οδηγίας 2015/2366)[44].

53. Ειδικότερα, βασικό μέτρο εντός του νομοθετικού πλαισίου της Ένωσης για τις υπηρεσίες πληρωμών αποτελεί η οδηγία 2014/92 (η λεγόμενη οδηγία για τους λογαριασμούς πληρωμών)[45].

54. Κατά το άρθρο 2, σημείο 3, της οδηγίας 2014/92, ως «λογαριασμός πληρωμών» νοείται «ο λογαριασμός που τηρείται στο όνομα ενός ή περισσότερων καταναλωτών και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής». Ο ορισμός αυτός είναι ουσιαστικά πανομοιότυπος με τον ορισμό του «λογαριασμού πληρωμής» κατά το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64, εκτός από την αντικατάσταση με τη λέξη «καταναλωτών» της εκφράσεως «χρηστών υπηρεσιών πληρωμών» που υπήρχε στην παλαιότερη οδηγία, πράγμα που δεν διαφοροποιεί το ουσιαστικό περιεχόμενο του ορισμού αλλά αντιθέτως αποτυπώνει το αντικείμενο των αντίστοιχων οδηγιών.

55. Η αιτιολογική σκέψη 12 της οδηγίας 2014/92 αναφέρει: «Όλες οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να αφορούν λογαριασμούς πληρωμών μέσω των οποίων οι καταναλωτές είναι σε θέση να φέρουν εις πέρας τις ακόλουθες συναλλαγές: κατάθεση χρηματικών ποσών, ανάληψη μετρητών και εκτέλεση και λήψη πράξεων πληρωμής *προς και από τρίτους*, περιλαμβανομένης της εκτέλεσης μεταφορών πιστώσεων. Κατά συνέπεια, *θα πρέπει να αποκλείονται οι λογαριασμοί με πλέον περιορισμένες λειτουργίες. Για παράδειγμα, λογαριασμοί όπως οι λογαριασμοί ταμιευτηρίου*, οι λογαριασμοί πιστωτικών καρτών όπου συνήθως καταβάλλονται χρηματικά ποσά αποκλειστικά για την εξόφληση χρέους από πιστωτική κάρτα, οι τρεχούμενοι λογαριασμοί στεγαστικών δανείων ή οι λογαριασμοί ηλεκτρονικού χρήματος θα πρέπει να αποκλείονται καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. Ωστόσο, *εάν οι εν λόγω λογαριασμοί χρησιμοποιούνται για πράξεις καθημερινών πληρωμών και εμπεριέχουν όλες τις προαναφερόμενες λειτουργίες, θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας*»[46].

56. Τούτο υλοποιείται μέσω του άρθρου 1, παράγραφος 6, της οδηγίας 2014/92, όπου ρητώς προβλέπεται ότι οι τρεις ελάχιστες απαιτήσεις για την υπαγωγή των λογαριασμών πληρωμών στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας είναι η δυνατότητα καταθέσεως χρηματικών ποσών σε λογαριασμό πληρωμών, η ανάληψη μετρητών από λογαριασμό πληρωμών και η δυνατότητα των καταναλωτών «να εκτελούν και να λαμβάνουν πράξεις πληρωμής, περιλαμβανομένων των μεταφορών πιστώσεων, *προς και από τρίτο μέρος*»[47].

57. Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 2014/92 αναφέρει: «Οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένοι κατά το δυνατόν με εκείνους που περιλαμβάνονται σε άλλες νομοθετικές πράξεις της Ένωσης, ιδίως δε με τους ορισμούς της οδηγίας 2007/64/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΕ) 260/2012 […]»[48].

42 Σύσταση της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 2011, για την πρόσβαση σε βασικό λογαριασμό πληρωμών (ΕΕ 2011, L 190, σ. 87), τμήμα I, σημείο 1, στοιχείο γ'. Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 11 και τμήμα III. Επίσης άλλοι ορισμοί σε αυτή τη νομική πράξη περιέχουν παραπομπές στην οδηγία 2007/64: βλ. τμήμα I, σημείο 1, στοιχεία β', δ', ε' και στ'.

43 Σύσταση 2011/442/ΕΕ της Επιτροπής, αιτιολογική σκέψη 5.

44 Βλ., για παράδειγμα, κανονισμό (ΕΕ) 2015/847 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1781/2006 (ΕΕ 2015, L 141, σ. 1), άρθρο 3, σημείο 7. Εκτός αυτού του τομέα, βλ., επίσης, για παράδειγμα, κανονισμό (ΕΕ) 2018/302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με την αντιμετώπιση του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού και άλλων μορφών διακρίσεων με βάση την ιθαγένεια, τον τόπο διαμονής ή τον τόπο εγκατάστασης εντός της εσωτερικής αγοράς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και (ΕΕ) 2017/2394 και της οδηγίας 2009/22/ΕΚ (ΕΕ 2018, L 60 I, σ. 1), άρθρο 2, σημείο 8.

45 Βλ. υποσημείωση 8 των παρουσών προτάσεων.

46 Η υπογράμμιση δική μου.

47 Η υπογράμμιση δική μου.

48 Πράγματι, διάφοροι ορισμοί της οδηγίας 2014/92 παραπέμπουν ευθέως στην οδηγία 2007/64: βλ. άρθρο 2, σημεία 4, 6, 7 και 9. Βλ., συναφώς, γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 19ης Νοεμβρίου 2013, επί της πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2014, C 51, σ. 3), σημείο 3.1.

58. Επομένως, οι απαιτήσεις που προβλέπονται από την οδηγία 2014/92 όσον αφορά την έννοια «λογαριασμός πληρωμής» θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για την ερμηνεία της έννοιας αυτής στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64. Σε αυτή τη βάση, φρονώ ότι ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως λόγω των «πιο περιορισμένων λειτουργιών» του, δηλαδή λόγω του γεγονότος ότι στον δικαιούχο του λογαριασμού δεν επιτρέπεται να εκτελέσει και να δεχθεί πράξεις πληρωμών προς και από τρίτους.

Γ. Οι σκοποί

59. Κατά την αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας 2007/64, γενικός σκοπός της είναι η δημιουργία ενιαίας αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών. Επιπλέον, όπως έχει αναγνωρίσει το Δικαστήριο, στην οδηγία 2007/64 υπάρχουν διάφορες αιτιολογικές σκέψεις οι οποίες αναφέρουν ως σκοπό της την προστασία των καταναλωτών ως αποδεκτών των υπηρεσιών πληρωμών[49].

60. Με αυτά τα δεδομένα κατά νου, φρονώ ότι η ερμηνεία του όρου «λογαριασμός πληρωμής» στο άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64 υπό την έννοια ότι σε αυτόν δεν περιλαμβάνεται ο επίμαχος διαδικτυακός λογαριασμός άμεσης αποταμιεύσεως δεν αντίκειται στους επιδιωκόμενους από την εν λόγω οδηγία σκοπούς. Δεδομένου ότι ο λογαριασμός αναφοράς πρέπει οπωσδήποτε να χαρακτηριστεί ως «λογαριασμός πληρωμής», δεν φαίνεται να παρίσταται ανάγκη «διπλής προστασίας» των καταναλωτών σχετικά με τον επίμαχο διαδικτυακό λογαριασμό άμεσης αποταμιεύσεως, όταν όλες οι πληρωμές προς τρίτους πρέπει να διενεργούνται μέσω του λογαριασμού αναφοράς[50].

VI. Πρόταση

61. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο ερώτημα του Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία) ως εξής:

Το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι διαδικτυακός λογαριασμός ταμιευτηρίου διά του οποίου ο πελάτης δύναται (χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση και χωρίς καμία ιδιαίτερη συμμετοχή της τράπεζας) να πραγματοποιεί, μέσω ηλεκτρονικής τραπεζικής, καταθέσεις και αναλήψεις από λογαριασμό αναφοράς (τρεχούμενο λογαριασμό στην Αυστρία) ο οποίος τηρείται στο όνομά του δεν περιλαμβάνεται στον όρο «λογαριασμός πληρωμής» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, της εν λόγω οδηγίας και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

49 Απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Rasool (C-568/16, EU:C:2018:211, σκέψη 38). Επί τη βάσει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως εκείνης, το Δικαστήριο έκρινε ότι τούτο δεν δικαιολογεί να χαρακτηριστούν ως «υπηρεσία πληρωμής» κατά την έννοια της οδηγίας 2007/64 υπηρεσίες αναλήψεως μετρητών όπως αυτές που πραγματοποιούσε η εταιρία διαδίκου στην εν λόγω υπόθεση.

50 Τούτο είναι αντίθετο προς την κατάσταση που εξέτασα στις πρόσφατες προτάσεις μου στην υπόθεση OTP Bank και OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:303).